

a müncheni dramaturgtól ered), ezt fordítottam le 2009-ben, a társulat budapesti vendégszereplésekor. Az általam lefordított magyar változat az említett Kannibál-dialógussal bővült. A ROHONC (sokak szerint Jelinek legjobb darabja) komoly botrány- és sikerszerűt tudhat maga mögött. Münchenen kívül bemutatták Düsseldorfban, Bécsben, legújabbban Grazban és Zürichben is játsszák. Nemrég volt premierje Wrocławban, másorra tűzte a pozsonyi Szlovák Nemzeti Színház. Nálunk három éve adta elő egy alkalmi társulat felolvasószínházi formában egyetlen alkalommal, remekül.

Lann Inez

LAKJAK NÁLAD?

– Teljesen megváltoztál. Nem lesz jó vége ennek. Ide bármikor jöhetsz! A hálószobát használhatod ebédlőnek, előszobának, konyhának, nappalinak. Ugye nem füvezel? Hová lettél? Lakni kell, valahol élni, bárhol. Muszáj valamiféle felelős életkénelem, kislányom. Tényleg elköltözel Dristól? Gondold meg. A kifutott tejet félrehúzd, ablakpárkányra teszed hűlni, és ott hagyod néhány évtizedre? Szerinted Dris ilyen életre vágyik? Szanaszét krumplihéj, csikkhegyek konzervdobozban. Össze kéne pakolnod a télikertben. Stócba rakni a lapokat. Minek ez a sok papír, rajz? Meg sem tudsz mozdulni, igaza van Drisnek, ne csodálkozz, ha szétmentek.

– Nem csodálkozom, anyuci.

– Így képtelenség élni. Kell egy fix pont, és rend. Tőled többet vártam ennél.

– Anyám, légy szíves, emlékezz vissza, dobozok közt éltem éveikig, csekély mértékben jelenleg is, egyébként Dris barátja, Charls szívta el a kazal cigit tegnap éjszaka, fel-alá mászkált a lakásban, járőrözött, dohányzott, Írországból virrasztott a régi munkahelyén, ha robbantanak, ne érje felkészületlenül, jobb éberem várnunk be a bajt. Forgolódtunk a járkálásától, kialvatlanul keltünk, inspekciósan. Charls addigra elaludt a télikert fűzfából font karosszékében, a szobafenyő alatt, piros pólóján olajos tonhal száradt. Éjjel evett, nyitogatta a hűtőt, az ajándékba hozott csokit bontotta fel először, tartogattuk, gondoltuk, beosztjuk, eltesszük másnapra a Balaton szeletet; Charlst ebédre hívtuk, vacsorára érkezett, s hogy ne állítson be üres kézzel, vett csokit, a söröket útközben megitta egy padon, aztán bement a Kiadó elnevezésű kocsmába, félóránként hívott minket, már úton van, nehezen talál el hozzánk. Nyolcra futott be részegen. Charls éjjel megkívánta, kibontotta, amit nekünk hozott, miközben cukros. Inzulinozza magát. Még nem dobtam ki a tonhalszagú konzervdobozt, amit este felbontott, beledohányozta a cukorbetegséget, odatömködte az ajándék csokipapírt. Emlékezz vissza, amikor összekerültünk, Dris nem ürített ki nekem szekrényt, megkaptam a kishálószobát dugig a mamája éjszakai sóhajtozásával. Mama itt élt együtt a hasnyálmirigyrákkal és az írógéppel, néha megszereltette, az volt a mennyország, a szex, ha jól zökkentek be a szóközök. Megkaptam mama mennyországát, kifeküdt, kényelmetlen ágát, hozzá Dris könyveit, valójában

mama könyveit, ölembe pottyant az angol tanszék amerikanisztika részlege kikötéssel, „semmihez se nyúlj”. Úgy vagyok itt, mint egy néhány napra elszállásolt szívességi lakáshasználó. Charls önkényesen maradt, egyszerűen nem ment haza ebédre, kérdezés nélkül beköltözött hozzánk, és még így is bármihez nyúlhat, Dris szó nélkül hagyja – miért róná fel egy igazi angolnak? Vendég vagyok itt. Érted? Kicsit jobb, mintha híd alatt kuporognék. Dris gardróbja tele mentékkal, egyenruhákkal '48-tól a NATO-csatlakozásig. A harmadik magyar hadsereg vezérkari főnökének tisztí köpenye lóg az akasztóban, nagyapám talán láthatta a munkaszolgálatos menetoszlopból. A paszományok, sujtások, főtiszti váll-lapok és érdemérmek mellett a sztreccsszoknyáimnak nem jut hely; csendesebb esteken doni fegyverropogást hallani a nagyszekrényből, és elkerül a fanatikus bizonyosság, hiába mutatja Dris a kalasnyikovot: „hatástalanítva van”. Dris bemegy az intézetbe, előveszem a díszegyenruhát, ablakkilincse akasztom, leülök a parkettára, saját nagyapámnak képzelem magam, az ő szemével nézem a hosszú köpenyt, úgy legyek vemhes két nap múlva, hogy nagyapám ilyen közéről kurvaélet, hogy nem láthatta a vezérkari főnököt; fekszem a parkettán, orromból dől a takony és a könny, nem tudom, miért az orromon sírok, vesén rúg egy fekete bakancs, nincs fegyverem, nyöszörgésem, tífuszom van és hidegem, fagnak a lábujjaim, szememet felmelegíti a paszomány, arany fénysugár, reménysugár, életben maradok, tekintetemet díszegyenruhára függesztem, talán hazamegyek az én pisze szőkémhez; snájdig életben maradásomhoz elég a matematika, összeszámolom a kitüntetések, paszományokat, és meg-nézem, gyökszám-e vagy sem, számokba kapaszkodom, akkor most én zsidó vagy sem, származás nélküli szakszervezeti vezető, aki beszóltam a német tisztnek. Elfelejtették, mit szóltam be a német tisztnek, az kitörlődött az összes fejből családilag, valamit ellenkeztem és pimaszkodtam, talán zsidó voltam (ez családilag elfogadhatatlan), talán nem, mindenesetre pofáztam, meg akartam védeni a társaimat, és a német tiszt azt mondta, „Mebánja ezt még!”, meg is bántam. Ismerem a számokat, a tiszteket és előjárókat, így akarnak kiemelni az alakzataból, lefizetni, megbontani a lojalitást, összetartás sorait, beszólok a tisztnek, és visszautasítom a pénzt. Erre ő: megbánja még ezt, Herr Szántó. És tényleg megbánom, megszívom, rábaszok, lebetlizem a világháborút, elvisznek, kiszortíroznak a sorozáson, fegyver nélkül maradok, munkaszolgálatra megyek, titokban tartom, elhallgatom az én aranyhajú piszém elől, a két gyerek elől, hadd higgyék, hogy katonaként halt meg az apjuk, a férjük: dady katonaként hal, védi a hazát. Tudtál erről, anyám?

– Kislányom, hülyeségeket beszélsz.

– Drisnél, ha kihúzok egy fiókot, második világháborús töltényhüvelyek zörrennek kiskanalak helyett, a német hadisírbizottság nemrég holttestet szállított el a télikertből, Dris pusztá kézzel kaparta ki a lakópark alapozásából az SS-tisztet dögcédulával; az SS-manusz itt lehetett évekig, én a festékeimet, pulcsijaimat, hajszárítót sem pakolhatom ki, nincs hová tennem a tárgyaimat, hely kell az SS-sisakoknak és a Bundeswehr-hátizsákoknak. Dris azt mondja, selejtez, nemrégiben kidobott néhány altiszti váll-lapot, én viszont, szerinte, dugig holmival hullámozom, mint úszó szemétsziget a világóceánokon, közeledem Dris partjaihoz, elérem felesleges kacatjaimmal, kellékeimmel, életjelenségeimmel. Rajzaimmal kiszorultam a télikertbe, malter potyog rájuk, beázáskor felnedvesedik a vásznak csücske. Dris szid, tüntessem el a dzsuvámat, szarjaimat. És te igazat adsz neki? Ja, anyám, régi nyomataim maradtak nálad az ágyneműfiókban, akvarelljeim, tanulmányrajzok, el szeretném hozni tőled. Járt itt egy fiú, ilyesmit venne, nincs pénzem, megválok végre a képeimtől. Elhoznám alkalomadtán. Előszednéd?

– Jó helyen van az nálam, kislányom, így is alig férsz el. Hova tennéd? Nemsokára hozzám költözöl. Én szépen rendben tartom, be van dossziézva az anyag, időnként előveszek belőlük, kiteszem a falra. Maradjon nálam, és ha szükséged lesz valamire, eljössz érte. Így praktikus.

– Szeretném, ha velem lennének. A Síva-karú kaméleon rézkarc hiányzik, és a tolnai vízfestmények, amikor Szöreginél laktam, aki meg akart baszni tizennégy évesen, miközben Horthy ügetett fehér lovon az összefröcskölt borotválkozótükre mellett, végül nem baszott meg, csak folyton az ágyam körül sündörgött, leült, felhajtotta a takarót, visszahúztam magamra, aztán stoppal mentem le tőle Agádra, egy rokkant trabantos vett fel, az is meg akart baszni, kértem, hogy álljon meg, megállt, és gyalog mentem tovább a száraz kalászkok, pity pangok, bogáncsok között. Nagyon szeretném azokat a képeket.

– Jó helyen van nálam, kislányom, én rendben tartom, be van csomagolva, nem porosodik, szét kéne szednem az egész ágyneműtartót, különben is sok, nehéz, nem bírom el.

– Majd én elhozom, anyám, szó sem volt róla, hogy cipekedned kell.

– Nem értem, kislányom, miért kell folyton bolygatnod a régi dolgokat. Minden a lehető legjobb helyen van nálam a dupla fedelű ágyneműtartóban, felforgatsz magad körül, amit csak érsz, most ezek a rajzok is.

– Csak el akarom hozni, akkor most tulajdonképpen azt mondod evvel, hogy nem engeded elhozni?

– Miket beszélsz, én nem mondtam ilyesmit.

– Takarékon lenni, tenyérrel elfogni a redőny küllői közül szivárgó fénycsíkos reggeleket, térdet az állhoz húzni, saját bőrt szagolni, megszűrni orrhegyemet a térd szintelen, apró sörteivel, és így hintázni a légkondicionált iroda nagy asztalán. Itt ragadtam, anyám lakásán kívül nincs hová mennem, Péter enged itt lennem. Szép a kilátás. Keskeny tetőablakok metszik a panorámát darab Dunára, szelet Parlamentre, teát főzök, és a bögrét feledékenyen a fénymásoló tetején hagyom, nyomkodom a szemem, sminkmorzsalékot görgetek ujjaim között, alsó szemhéjamon kitapintok egy apró növedéket, zavar, majd leszedetem, miközben tudom, hogy nem fogok bejelentkezni a bőrgyógyászhoz, gondolatban sorra veszem a kozmetikai beavatkozásokat, melyektől szebb lehetnék, más kérdés, hogy nem leszek; fotózom a Parlamentet, turistaként viselkedem a munkahelyemen, ahol lakom. Softrafting gumicsónakok csorognak le a Kopaszi-gát felé. Kiprintelem a képet, beteszem a fénymásolóba, és a sokszorosított lapokat egészen addig újramásolom, amíg nem szégyellem használni az irodai papírt – majd kipótolom, nyugtatgatom magam; Parlamenteket, Dunákat gyűrök talpam alatt a padlószőnyegen, az utolsó másolatok jól besötétednek, a testes bársonyfeketésből felsejlik a kupola bordázata, néhány halvány tajték a vízen és egy evezőlapát éle. Később közlik egy almanachban, és érdeklődnek Berlinből, válasz nélkül hagyom, mint aki elveszett, és nincs meg többé – semmi igazit nem hiszek el, rombolom a lehetőségeimet, és nem akarom tudni, kinek az elvárásai szerint cselekszem ilyenkor. Péter megtűr az irodában, amennyiben észrevétlenek maradnak az életfunkcióim; legyek olyan, mintha nem lennék, ne látsszam – erre szerződünk. Nem szabad látszani. Hét közben hatkor felkelek, retusálom az alvásnyomokat, szellőztetek, kidobom az összegyűrt papír zsebkendőket. A vacsorához használt kistányért előblítem a mosdókagylóban, időnként, amikor sietek, belemosom az ételmaradékot, tusolás után papírtörülközővel szárazra dörzsölöm a bőrömet, a zuhanytálat és a csempét, kicsípem a szappannal nemezesedett

haját a lefolyóból – bebizonyítom, hogy nem létezem; a vágóasztalról leszedem és összehajtom a könnyű plédeket, fiókba gyűrködöm, felszedem a padlószőnyegre hullott törmeléket, eltüntetem a nyomaimat; hétköznapokon reggelit veszek, sétálok a parkban; leülök egy padra, lemorzszáom magam, aztán munkába indulok, úgy teszek, mintha én is otthonról érkeznék; bemegyek kilencre – munkahelyről jövök a munkahelyemre. Minden munkatárs tudja, hogy bujkálok előlük reggelente. Péter előre szolt, hogy a haverja bizonyos egyeztetett esteen felhozza a kifejezetten original vörös nőt, akinek a dzsuringosa is vörös, Péter mondta; olyankor ne legyek ott; kapkodva érkeznek, sietve csinálják, képtelenség elég hamar lelépni, a vörös nő már a sárgaréz küszöbön tépi magáról a ruhákat, mintha azt akarná, hogy én is lássam a melleit, meg is látom; élvezi, hogy szépek, nyilvánosságért kiáltanak; vigyorog, megrázza gumilabdáit, felül az üveglappal takart vágóasztalra; egyik alkalommal elrepedt alattuk az üveg, becsípődött a nő fenéke, forradás lett rajta. A vörös nő tékozolja ruhadarabjait, Péter haverja nézi, hogyan veszem fel a szaténkabátomat, megemelem a hajam, kihúszom a gallérból, közben beleakad egy gombba, rángatom. Péter-haver olyat néz rám, majdnem elhiszem neki, és a röpke alapozás után megkérdezi: nincs kedved maradni inkább? Tépem a gomb köré kuszálódott haját, falnak támaszkodom az előszobában. Péter-haver odajön, próbál segíteni; parfümöt használ, szoláriumozik és manikűröztet, ápoltabb nálam; fejem kipányvázva a gombhoz, Péter-haver ujjai a hajamon, és a vörös nő türelmetlenül fészkelődik az üveglapon; mondom Péter-havernak, hogy hagyjon. Nem érti. Eltolom a kezét, erővel, ellene tart. *Nekem Péter kell, nem a haver.*

Volt aztán az a vihar, amikor mégis ott ragadtam, izgultam, Péter-haver nehogy újra be akarjon vonni az eseménybe. Zuhanytálcába kuporodtam olvasni, összehúztam a fülke tolóajtáját, időnként használták a vécét, a vastag, opálos műanyag a vízköves cseppnyomok közé szórta kontúrjaikat; Péter haverjával nem tudom, mi történt, máskor hamarabb be szokta fejezni. Inspirálta a jelenlétem. A vörös nő egyfolytában azt nyöszörögte, hogy „elég, elég”, de Péter haverjának nem volt elég, csak nekem; bedugtam a fülem vécépapírral.

Utcán aludni, inni, vastagon bevonva lenni a folytonos szédelgéssel, álmozással. Legyen inkább így, és merítsek, mi másból, mint önmagamból, forráshiányosan; egyéb forrásokat titkosítok, zárolok nyolcvan évre előre- és visszamenőlegesen, szóval „előremenőlegesen”, hogy ez a szóvirág, szöszöldség, szógyümölcs se maradjon a nyakamon. Akkor kezdjük: „Novúj nap, novaja istoria!”, és én ennek örülök, hogy egy kedves ismerősömet idézzem. Kiülök a rakpartra, ugyanazt látom, mint az irodából, kivéve, hogy nincs szeletelve, Parlament és Duna egybe, rúdban. Kedves Duna, díszítvirati úton, vízi úton értesítelek, hogy bekaphatod az összes válóper alatt lévő ingatlanomat. Korán kiteszkolt a fény ide, a szigeti lejárotól nem messze; ülök, és nézem az ocsmány, barna vizet. Kurva isten, így elfolyt minden szavam; telibe mondom az igazat a sodrásnak: azt sem kapiskálom, ki vagyok, saját szememmel se tudok nézni, elveszik tőlem a szemem, és mások néznek velem, mindent a más szemével néznek (ne legyek cinikus); saját hangomon sem tudok megszólalni, annyi hangom van egyszerre. Azt hiszem, anyám azt hiszi, piti szélhámos vagyok. Az vagyok, úgy teszek, mintha én lennék „én”, tettetem, megjátszom. Jól van, nyugi. Kár pattogni a betonon, még hideg, a nap később hevíti fel. Kikaparom magam az éjszakából, kihemperedem a magyalbokor alól, pókhálósan, falevelesen. Gőzölgőt pisilek. Hömpölyög a Duna, tűzni kezd a nap, repesztenek a sugarak, mint lézer vagy hegesztőpisztoly fénye, hidegen, kéken. Minden egyszerre

virágzik. Elindulok a sziget belseje felé, mintha mennék, pedig csak haladok, van egy szatyrom, erős nejlón, benne másfél literes palackban vacak bor, amiből már ittam, átzubogtattam vele a szájamat fogmosás helyett, az arcom elszabadult, ma még nem ellenőriztem, és nem is fogom, úgy csinál, ahogy akar, olyan, amelyenné válik, puffadt és vörös. Az első tíz méteren van egy halott. Kijött futni a szigetre. Mentősök húzzák fel a pólóját. Vizsgálgatják. Beállok a báméskodók közé, és nézem. Fiatal férfi, sima bőrű, ha megnyalnám a bőrét, még sósnak érezném az izzadságtól, a futástól. Szöretlen, kreol. A mellbimbója sötét, összehúzódott. Minden benne van a fiúban, ami egy emberben lehet, egyedül a mozgás hiányzik.

Kifutott belőle a mozgás, bennünk még van, benne már nincs. A mentősök távolabb utasítanak minket a haláltól. Fagyizik egy lány. Kívánom a fagyit. Nincs pénzem rá. Lépek a forró betonon, nincs jegyem, haladok az elmázolódt köpetekben, perecárusok, vattacukorárusok standjai mellett, akik ránézésre kapásból tudják, hogy nekem ma nem adnak el semmit. Szigeti bejáró, a híd adatai, hídhossz 70,01 m, hídszélesség 13,30 m, támaszköz 69,64 m, pályabeosztás 3,65 m, gyalogjárda 6,00 m, kocsipálya, terhelés 2A" (800kN), szerkezeti magasság 2–9 m. Átvágok a zenélő szökőkút permetzuhatagán, „vagyok”, erősen markolom ezt a szót, én még itt, enyémben, lájfmában. Bánt az erős fény, összevérzem a nadrágomat, szívárogo le a lábszáramon, ömlik belőlem. Ki kell cserélnem a betétet valamelyik bokor mögött; néz egy mókus, a földön szétszórt perecekhez van szokva, azokhoz jön, nem hozzám. Véres lesz a kezem, megvilágítja a napfény, közben minden egyszerre virágzik. Szégyellem a véretem, beletörölöm kezemet a levelekbe, zsenge száakkal igyekszem kipiszkálni körmöm alól a vért, bosszankodom, ennyire hülye életem van és hülye napom. Belemosom véres kezemet a szökőkútba. Vált a kép, átváltozom, katona vagyok Afganisztánban, fogalmam sincs, miként lettem azzá, nem akartam katona lenni, gyorsan elküldök egy körmélt: gyerekek, segítség, katona lettem! (hátha valaki képes lebeszélni róla) – csak arra emlékszem, hogy döngölt padlós szobát kapok, szovjet formatervezésű, rozsdás, kattogó olajradiátorral lehet fűteni, esténként letérdepelek a göröngyös priccs elé, és elmondom a Miatyánkot, katolikus vagyok és zsidó, én felelek itt mindenkiért; fényképezkedem a helybéliekkel, gyerekekkel, hivatalból is fényképeznek, könyvjelzőszerű keskeny lapokra nyomtatják az afgán gyerekek arcát, békefenntartók szóróajándéka, az egyik felismerem a feleségem gyermekkori arcát, egész nap értetlenül nézem a hasonlóságot; afgán feleségem lenne? Újabb kép, változom, másik katona vagyok, közlegény, nem olyan magas rangú, mint az előbb, teherautón ülök; azon a vidéken rohadtul szegények az emberek, a nők huszonöt évesen ötvennek néznek ki, maszatos rongyokba bugyolálják magukat, tízévesen még szépek, barlangokban bújnak el, nehogy teherbe essenek. A családok olyan értelmetlenül nincstelenek, gonoszak lesznek az éhségtől, ez fakultatív, nem kötelező ugyanis, van, aki jó marad az éhségtől. Ülök a teherjárművön, figyelem az utat, ezek a kibaszott szegények katonai teherautók elé lökik a porontyaikat, hogy kártérítést kaphassanak, olyankor ehét a másik tizennégy; akik önszorgalomból gonoszak tudnak lenni, azok sikeresebben fennmaradnak; sorsot vetnek a családban, melyik poronty kerüljön a kerekek alá, múltkor velem is megcsinálták, sírtam, le tudtam volna golyószórózni az egész rohadék szegénybandát, azokat az öreg szemű, ráncos fiatalasszonyokat a sunyi purdékkkal együtt. Most már baromira figyelem az utat, ezt még egyszer egyik lotyó sem csinálja meg velem (2008), annál is inkább, mivel már a szóke Juél vagyok, aki Budapest utcáin lakik, akinek egész városa van – kívülről.